

FINANČNÍ MODELY

Koncepty, metody, aplikace

**Zdeněk Zmeškal,
Dana Dluhošová,
Tomáš Tichý**

Recenzenti: Jan Frait, ČNB
Jaroslav Ramík, SU v Opavě

Autorský kolektiv:

Zdeněk Zmeškal – vedoucí autorského kolektivu, všechny kapitoly včetně příloh

Dana Dluhošová – kapitoly 1, 4 a 6, příloha I

Tomáš Tichý – kapitoly 2 až 5, přílohy, editační práce

Vydání knihy bylo schváleno vědeckou radou nakladatelství.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována žádnou formou, elektronickým, optickým, audio, mechanickým či jiným způsobem, včetně systémů na ukládání a vyhledávání informací, bez písemného souhlasu vydavatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

FINANČNÍ MODELY

Koncepty, metody, aplikace

Zdeněk Zmeškal, Dana Dluhošová, Tomáš Tichý

Vydalo nakladatelství Ekopress, s. r. o.

K Mostu 124, Praha 4

2. vydání – 2013

Odpovědný redaktor Tomáš Tichý

Sazba Tomáš Tichý

Obálka Karel Novák

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

www.ekopress.cz

.....
© Zdeněk Zmeškal, Dana Dluhošová, Tomáš Tichý, 2013

© Ekopress, s. r. o., 2013
.....

ISBN 978-80-86929-91-0

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,

nové, zcela přepracované vydání monografie Finanční modely vychází s delším časovým odstupem. Za uplynulé období došlo k mnoha novým jevům a změnám v oblasti ekonomiky a finančních trhů, dále finančního rozhodování a modelování a v neposlední řadě i informačních technologií. Za nejvýznamnější fenomény je možné považovat finanční a ekonomickou krizi, která zasáhla převážnou část významných světových ekonomik a je doprovázena výraznými propady finančních trhů a ekonomik ve světě, zvýšenou volatilitou a nerovnováhami.

V této souvislosti vznikla nová témata a výzvy v oblasti finančního modelování, mezi něž lze zařadit zejména kreditní riziko, oceňování finančních derivátů, hedging, finanční výkonnost podniků, modelování rizik s větším důrazem na náhodné procesy s těžkými konci, diskrétními proměnnými, nelineárními portfolii apod.

Protože modely v knize jsou aplikovány v prostředí MS Excel, s ohledem na vyšší aplikované verze bylo nutné provést změny v zadávání, výpočtech a prezentaci výsledků úloh. Taktéž se projeví nové zkušenosti a poznatky členů autorského kolektivu, jak na základě vlastního výzkumu, tak poznatků z výuky.

Výsledkem je, že byly přidány nové modely a úlohy, mnohé modely a úlohy byly přepracovány, upraveny a doplněny, byly nově přepracovány všechny spreadsheetsy a menu. Na druhé straně, koncepce knihy, kapitoly, způsob popisu modelů, fáze modelování, postup, výpočty včetně interpretací zůstaly zachovány, neboť se ukázalo, že toto pojetí je stabilní, bylo vhodně zvoleno a jsou takto dostatečně reflektovány cíle a záměry publikace. Tato koncepce zároveň umožňuje modulární vytváření úloh a modelů, jejich zobecňování a další rozšiřování.

Věříme, že monografie bude zdrojem nových a užitečných informací, koncepcí, postupů při řešení problematiky finančního rozhodování a modelování.

Za autorský kolektiv

Zdeněk Zmeškal

Ostrava, leden 2013

OBSAH

ÚVOD	1
1. PODNIKOVÉ FINANCE	13
1.1 VÝBĚR OPTIMÁLNÍCH PROJEKTŮ ZA PODMÍNEK URČITOSTI	14
1.2 FINANČNÍ DLOUHODOBÝ MODEL FIRMY	18
1.3 PYRAMIDOVÝ ROZKLAD FINANČNÍCH UKAZATELŮ	28
1.4 VÍCEKRITERIÁLNÍ HODNOCENÍ PROJEKTŮ, PODNIKŮ A FINANČNÍCH INSTRUMENTŮ.....	37
1.5 MEZINÁRODNÍ CASH-MANAGEMENT	57
1.6 OPTIMALIZACE VLASTNICKÉ STRUKTURY	62
1.7 SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	66
2. OBLIGACE	69
2.1 VÝNOSOVÉ KŘIVKY	70
2.2 DEDIKOVANÉ PORTFOLIO	77
2.3 SWAPOVÉ PORTFOLIO	83
2.4 IMUNIZOVANÉ PORTFOLIO	87
2.5 OPTIMALIZACE PORTFOLIA S PRAVDĚPODOBNOSTNÍMI OMEZENÍMI.....	93
2.6 KREDITNÍ RIZIKO OBLIGACÍ.....	98
2.7 SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	101
3. AKCIE	103
3.1 OPTIMÁLNÍ PORTFOLIO AKTIV NA BÁZI STŘEDNÍ HODNOTY FUNKCE UŽITKU.....	104
3.2 MARKOWITZŮV MODEL – KONSTRUKCE EFEKTIVNÍ MNOŽINY	107
3.3 BLACKŮV MODEL – KONSTRUKCE EFEKTIVNÍ MNOŽINY	111
3.4 TOBINŮV MODEL – KONSTRUKCE EFEKTIVNÍ MNOŽINY	114
3.5 KOMBINACE EFEKTIVNÍCH MNOŽIN	118
3.6 APLIKACE METODOLOGIE VALUE AT RISK NA PORTFOLIO AKCIÍ	122
3.7 SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	127
4. SIMULACE NÁHODNÉHO VÝVOJE	129
4.1 SIMULACE NÁHODNÉHO VÝVOJE CENY AKCIE	130
4.2 SIMULACE VÝVOJE ÚROKOVÝCH SAZEB	135
4.3 SIMULACE HODNOTY PORTFOLIA FINANČNÍCH INSTRUMENTŮ.....	140
4.4 SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	152
5. OPCE	155
5.1 BINOMICKÝ MODEL OCEŇOVÁNÍ DERIVÁTŮ NA AKCIE, INDEXY A MĚNY	156
5.2 BINOMICKÝ MODEL OCEŇOVÁNÍ DERIVÁTŮ NA ÚROKOVÉ SAZBY.....	164
5.3 MODEL PRO OCEŇOVÁNÍ OPCÍ DLE BLACKA A SCHOLESE.....	168
5.4 HEDGING NA BÁZI OPCÍ	171
5.5 ANALYTICKÁ DELTA VaR METODA.....	177
5.6 SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	183
6. STANOVENÍ VSTUPNÍCH PARAMETRŮ MODELŮ	189
6.1 NEPODMÍNĚNÝ ODHAD DÍLČÍCH PARAMETRŮ AKCIÍ HISTORICKÝM PŘÍSTUPEM	190
6.2 EXPERTNÍ PŘÍSTUP KE STANOVENÍ PARAMETRŮ AKCIE.....	195
6.3 ODHAD JEDNOINDEXNÍHO MODELU	196
6.4 ODHAD PARAMETRŮ NÁHODNÝCH PROCESŮ POMOCÍ MNČ	201

6.5	PREDIKCE (FORECASTING) VOLATILITY POMOCÍ GARCH A EWMA MODELŮ	204
6.6	SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	211
7.	FINANČNÍ MODELY ZA RIZIKA A NEJISTOTY	213
7.1	FUZZY A FUZZY-STOCHASTICKÝ PŘÍSTUP	214
7.2	SEZNAM VYBRANÉ LITERATURY	228
ZÁVĚR	.....	229
PŘÍLOHY	.....	233
PŘÍLOHA I	VYBRANÉ FINANČNÍ FUNKCE	234
PŘÍLOHA II	OPERACE S VEKTORY A MATICEMI	236
PŘÍLOHA III	LINEÁRNÍ PROGRAMOVÁNÍ POMOCÍ ŘEŠITELE	239
PŘÍLOHA IV	ODHAD VÍCEFAKTOROVÉ REGRESNÍ PŘÍMKY POMOCÍ MODULU REGRESE.....	242
PŘÍLOHA V	REGRESNÍ ODHAD METODOU MAXIMÁLNÍ VĚROHODNOSTI	249
SEZNAM PŘÍKLADŮ A TABULEK S ŘEŠENÍM	.....	251
SEZNAM OBRÁZKŮ A DALŠÍCH TABULEK	.....	255
SEZNAM LITERATURY	.....	257
REJSTŘÍK.....	.....	265
SUMMARY	.....	269